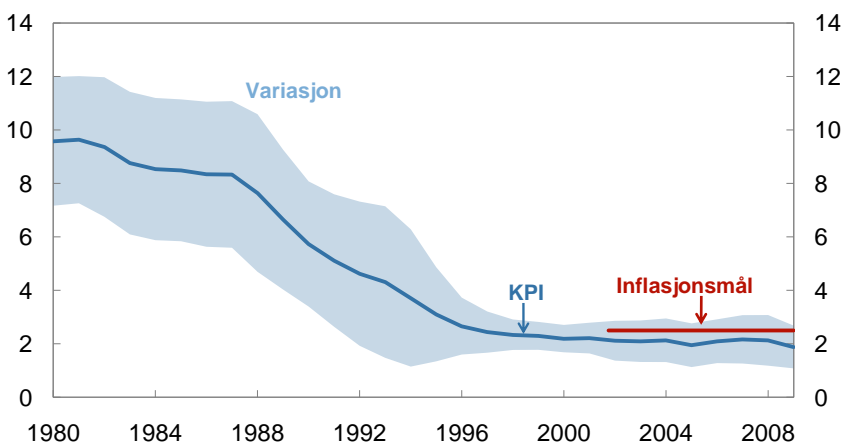

Gjennomføringen av pengepolitikken

Sentralbanksjef Svein Gjedrem
Stortingets finanskomité, 14. mai 2009

Inflasjon

Glidende tiårs gjennomsnitt¹⁾ og variasjon²⁾ i KPI³⁾. Prosent. 1980 - 2009

1) Det glidende gjennomsnittet er beregnet sju år tilbake og to år frem.

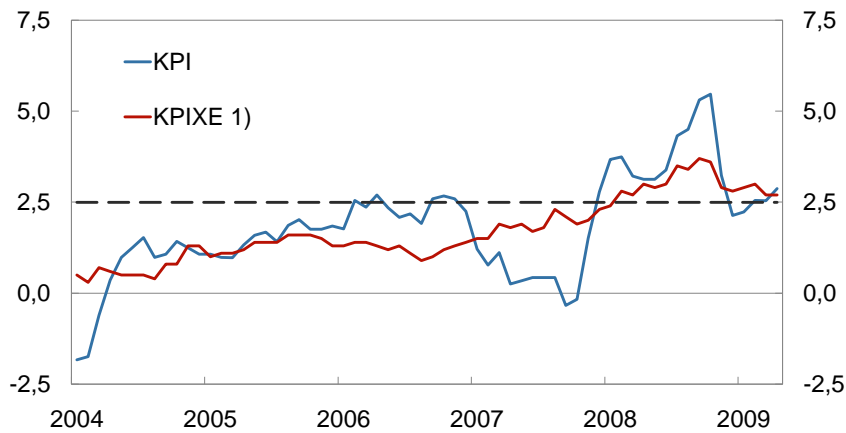
2) Båndet rundt KPI er variasjonen i KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer i snittperioden, målt ved +/- ett standardavvik.

3) I beregningen er anslag for 2009 – 2011 fra PPR 1/09 lagt til grunn

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Konsumpriser

Tolv månedersvekst. Prosent. Januar 2004 – april 2009

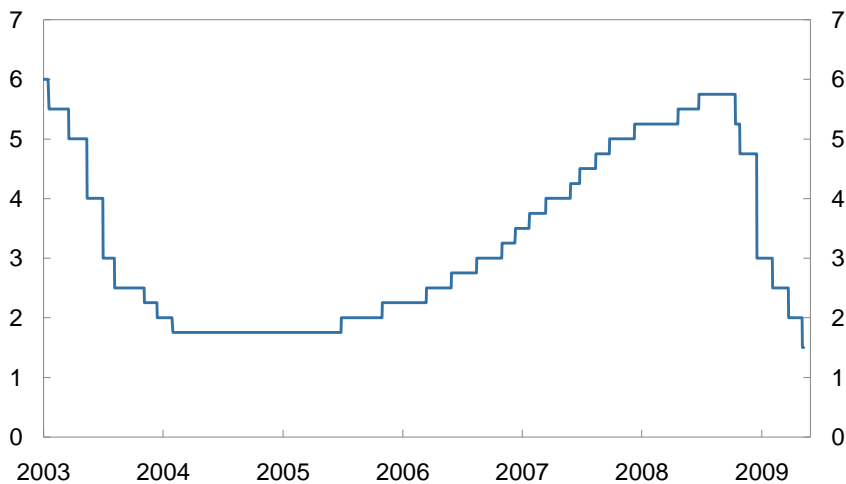
1) KPI justert for avgiftsendringer og uten midlertidige endringer i energipriser.

Se Staff Memo 2008/7 fra Norges Bank for en beskrivelse av KPIXE

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Norges Bank sin styringsrente

Prosent. 1. januar 2003 – 11. mai 2009

Kilde: Norges Bank

Arbeidsdelingen i den økonomiske politikken

Lønnsdannelsen,
strukturer og incentiver

Sysselsetting og vekst

Pengepolitikken

Prisstabilitet

Finanspolitikken

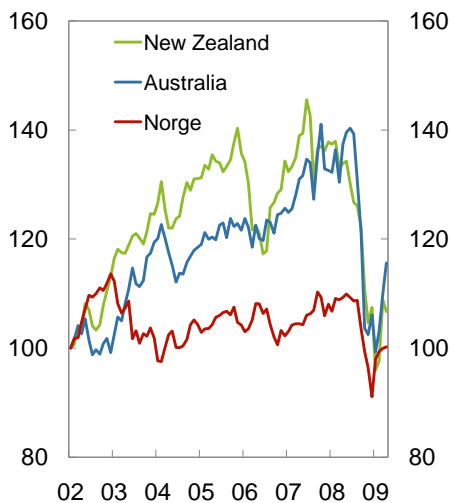

Kronekurs

Effektive valutakurser

Indeks¹⁾. Jan. 2002 = 100.

Månedstall. Jan. 2002 – apr. 2009

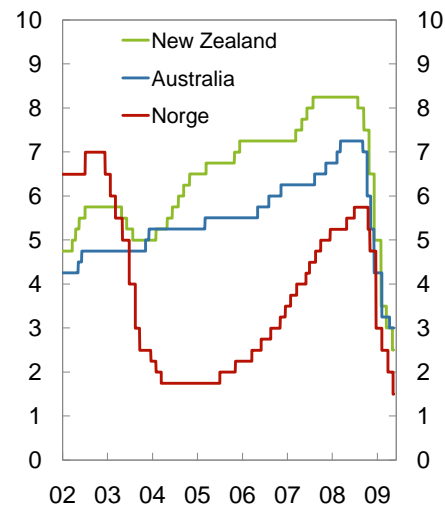

1) Stigende kurve betyr sterkere kurs

Styringsrenter

Prosent. Dagstall.

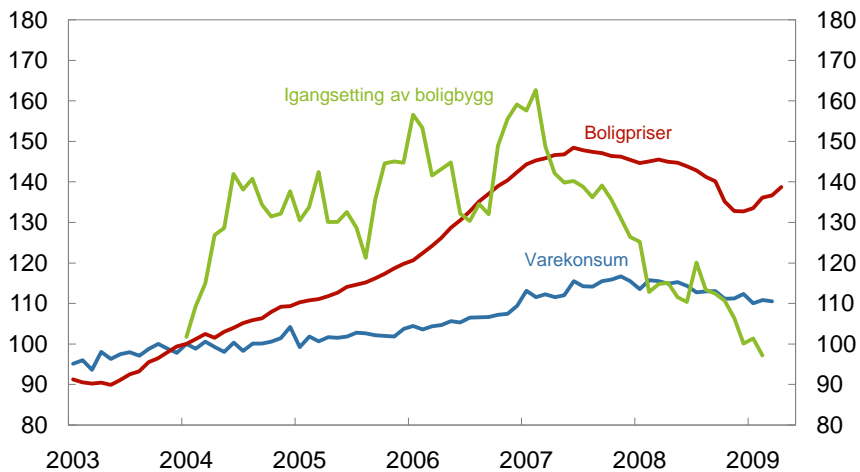
1. jan. 2002 – 11. mai 2009

Kilde: EcoWin / OECD

Varekonsum, boligpriser og inngangsetting av boligbygg¹⁾

Indeks. 1. januar 2004 = 100. Januar 2003 – april 2009

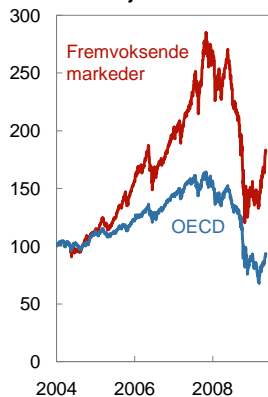
1) Fem-måneders sentrert gjennomsnitt

Kilder: Norges Eiendomsmeglerforbund, Eiendomsmeglerforetakenes forening, FINN.no, ECON Pöyry og Statistisk sentralbyrå

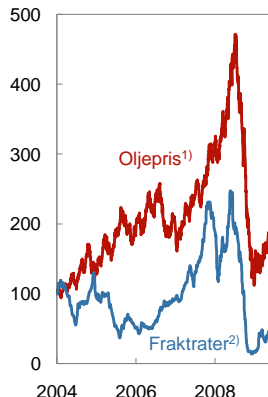
Fall i alle land og markeder

Indeks. 1. januar 2004 = 100. 1. januar 2004 – 12. mai 2009

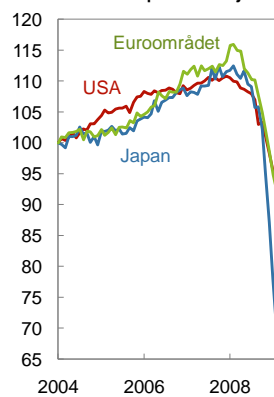
Aksjekurser

Priser

Industriproduksjon

1) Brent blend

2) Baltic Dry Index

Kilde: Thomson Reuters

Liste over tiltak

- Likviditetstiltak
  - Mer og lengre lån
  - Lemping av sikkerhet
  - Valutabytteavtaler
- Pengepolitiske tiltak
  - Rentereduksjoner
- Finansieringstiltak
  - Byttelånsordningen
- Soliditetstiltak
  - Tilførsel av risikokapital
- Finanspolitiske tiltak
  - Statens tiltakspakke

"[...] Banken skal underrette departementet når det etter bankens oppfatning er behov for tiltak av penge-, kreditt- og valutapolitisk karakter av andre enn banken."

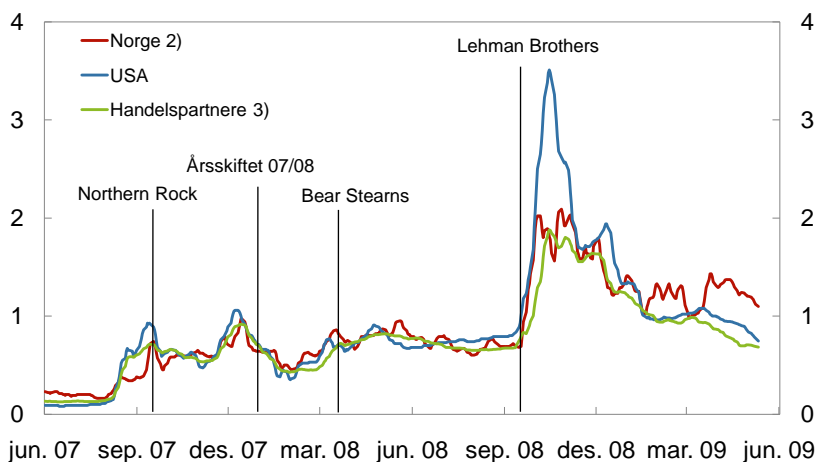
Kapittel 1 § 3 i lov om Norges Bank

Finansielle begivenheter og tiltak

15. sep.	Lehman Brothers konkurs – pengemarkedet bryter sammen
15. sep.	Mer likviditet – økt tilførsel gjennom F-lån
16. sep.	Valutabytteavtale tilfører USD mot NOK – handel i pengemarkedet igjen
17. sep.	AIG nødlån
24. sep.	Rentemøte – usikkerheten rår
25. sep.	Washington Mutual offentlig administrasjon – obligasjonsmarkedet bryter sammen
	Lengre lån - 3 mnd F-lån
29. sep.	Kredittavtale med den amerikanske sentralbanken (Federal Reserve) – lån på inntil 15 mrd dollar
6. okt.	Lempet på krav til sikkerhet Forslag om byttelånsordning sendt til Finansdepartementet
8. okt.	Valutabytteavtaler tilfører NOK mot EUR og USD
10. okt.	Lån rettet mot mindre banker – 6 mnd F-lån
15. okt.	Styringsrenten reduseres med 50bp
20. okt.	Lengre lån rettet mot alle banker - 6 mnd F-lån
24. okt.	Byttelånsordningen – vedtak i Stortinget
29. okt.	Styringsrenten reduseres med 50bp
14. nov.	Byttelånsordningen – rundskriv
	Lengre lån rettet mot mindre banker – 2 års F-lån
24. nov.	Byttelånsordningen – første auksjon finner sted
27. nov.	Byttelånsordningen – forslag til justeringer sendt til Finansdepartementet
28. nov.	Finansdepartementet justerer byttelånsordningen
17. des.	Styringsrenten reduseres med 175bp
18. des.	Forslag om statlig tilførsel av kjernekapital sendt til Finansdepartementet
22. des.	Byttelånsordningen – forslag om utvidet løpetid fra 3 til 5 år sendt til Finansdepartementet

Differanse mellom pengemarkedsrenter og forventet styringsrente¹⁾

5-dagers glidende gjennomsnitt. Prosentenheter. 1. juni 2007 – 11. mai 2009

1) Forventet styringsrente er avledet fra Overnight Indexed Swap (OIS) renter.

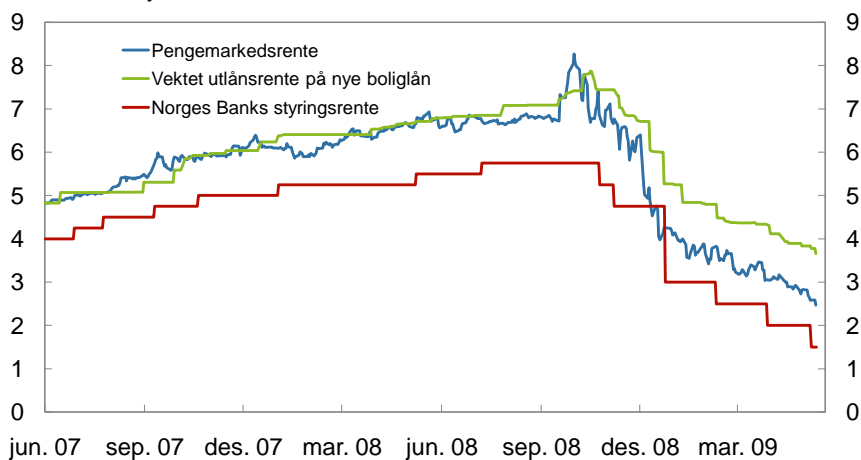
2) Anslag

3) Storbritannia, Euroområdet, Japan, Sverige og USA

Kilder: Thomson Reuters, Bloomberg og Norges Bank

Styringsrente, pengemarkedsrenten og bankenes utlånsrenter på nye boliglån¹⁾

Prosent. 1. juni 2007 – 12. mai 2009

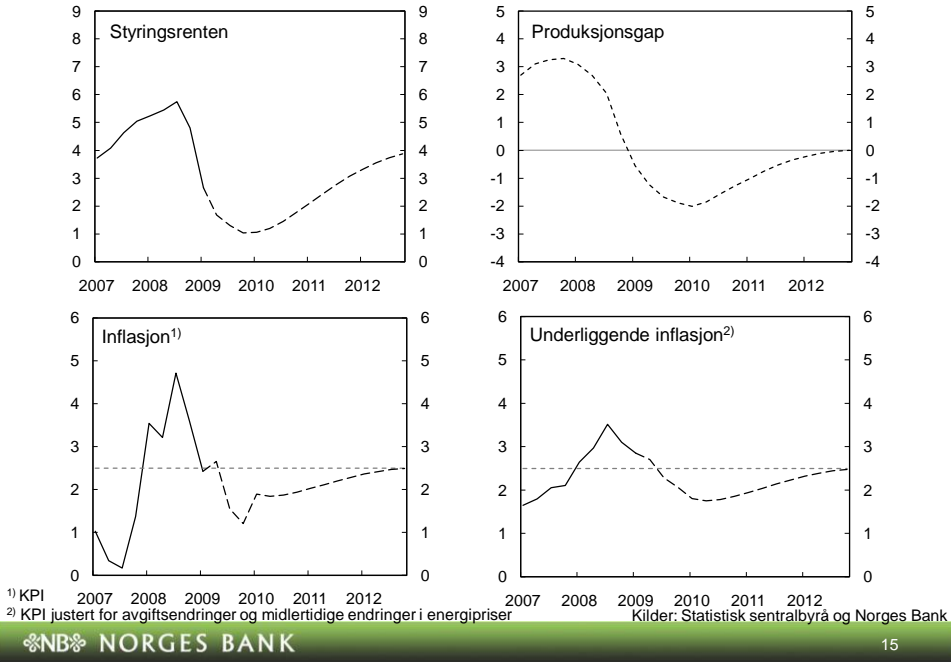

¹⁾ Nominelle renter på nye boliglån på 1 mill kr med flytende rente, innenfor 60% av kjøpssum, de 20 største bankene, vektet etter markedsandeler

Kilder: Norsk familieøkonomi og Norges Bank

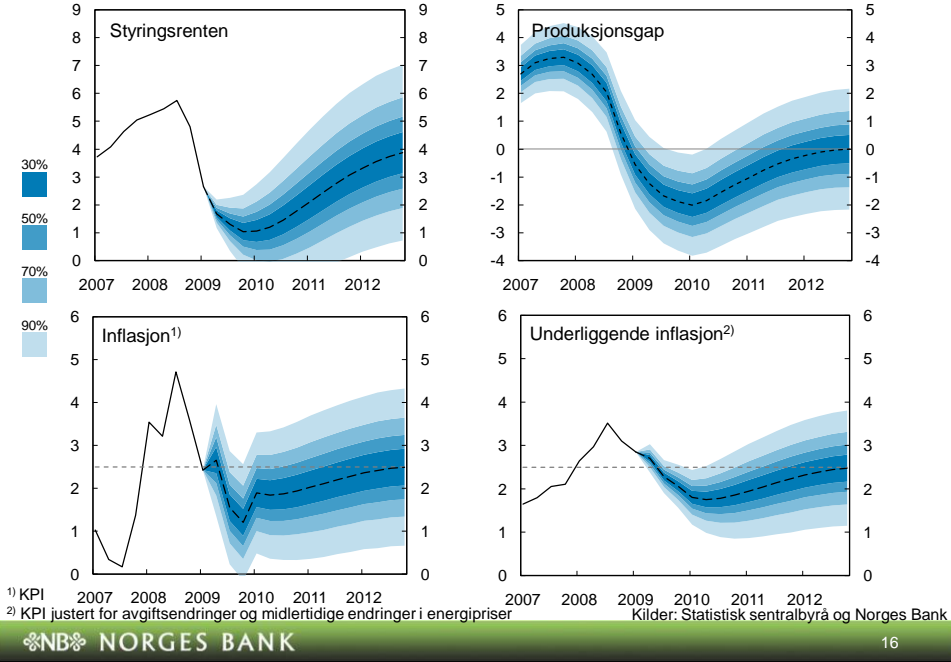
$Realrenten = Styringsrenten + Rentepåslag - Forventet inflasjon$

Referanseprognosene i Pengepolitisk rapport 1/09. Prosent

15

Referanseprognosene i Pengepolitisk rapport 1/09. Prosent

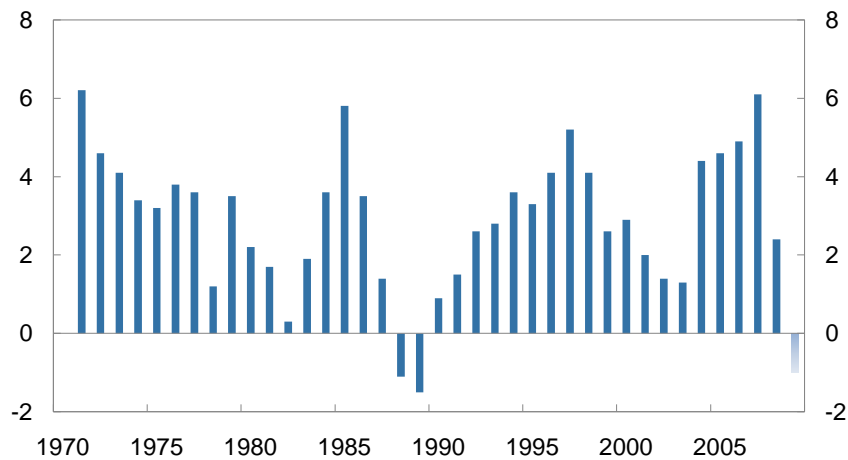

16

BNP for Fastlands-Norge

Årlig volumvekst. Prosent. 1970 - 2009¹⁾

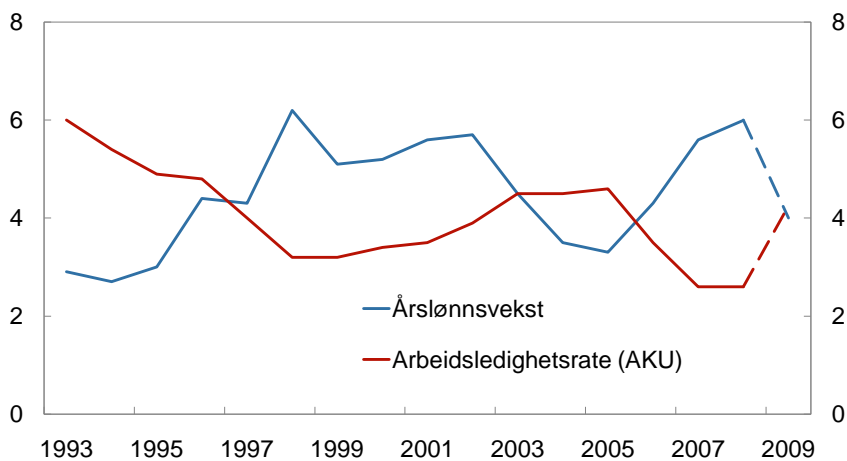

1) Anslag for 2009 fra PPR 1/09

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Årslønnsvekst¹⁾ og arbeidsledighetsrate

Prosent. 1993 – 2009²⁾

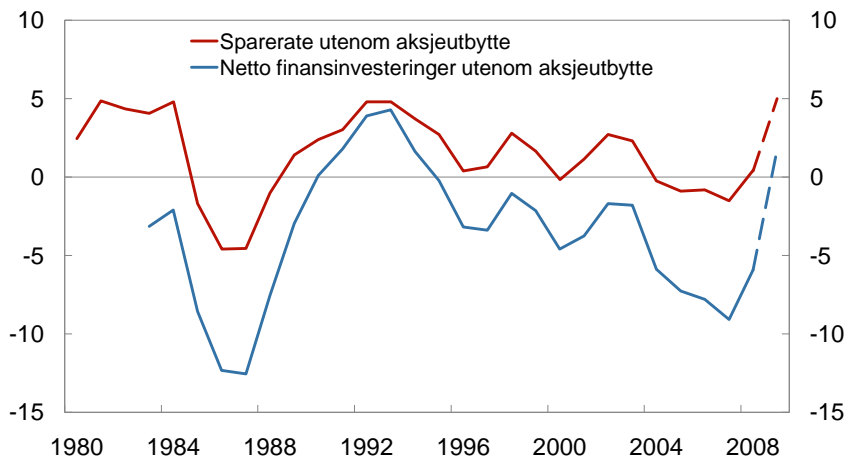
1) Gjennomsnitt alle grupper. Inkludert anslag for kostnader knyttet til økt ferie og innføring av obligatorisk tjenestepensjon

2) Anslag for 2009 fra PPR 1/09

Kilder: Statistisk sentralbyrå, TBU og Norges Bank

Husholdningenes sparing og netto finansinvesteringer

Prosent av disponibel inntekt. Prosent. 1980 – 2009¹⁾

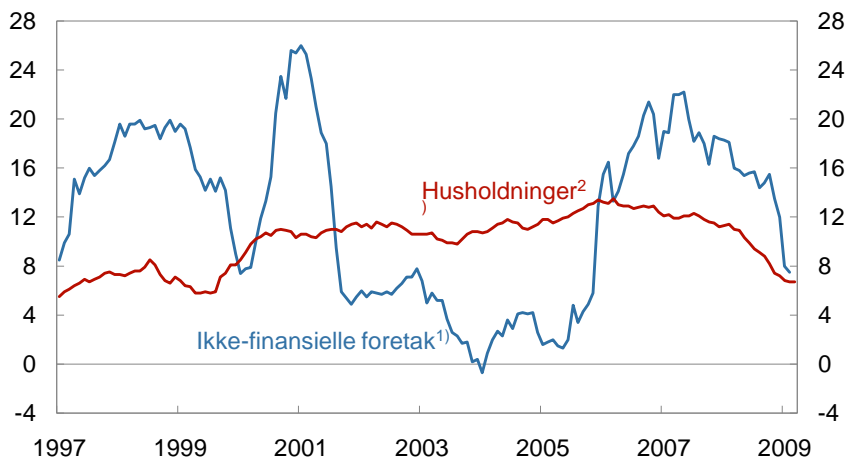

1) Anslag for 2009 fra PPR 1/09

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Kreditt til Fastlands-Norge

Prosent. tolv månedersveksts. Månedstall. Januar 1997 – mars 2009

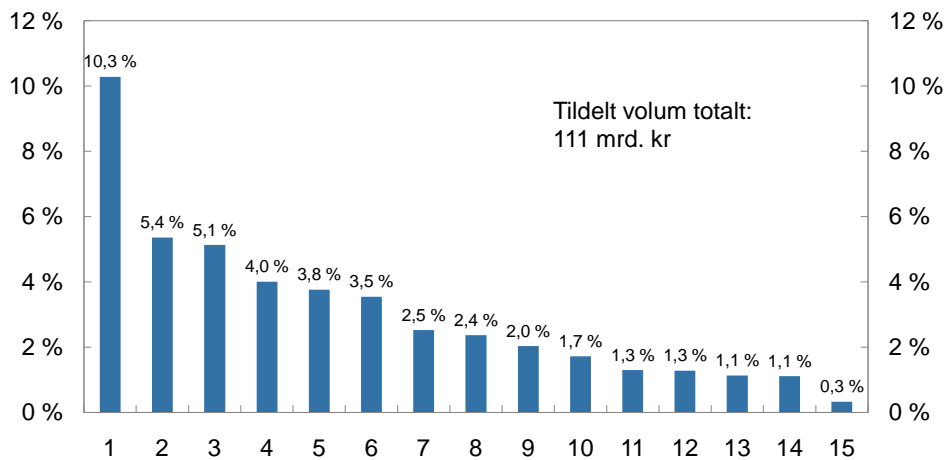
¹⁾ Det antas at all utenlands kreditt til Fastlands-Norge gis til foretakene

²⁾ Kreditt fra innenlandske kilder (K2 husholdninger)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tildeling i byttelånsordningen

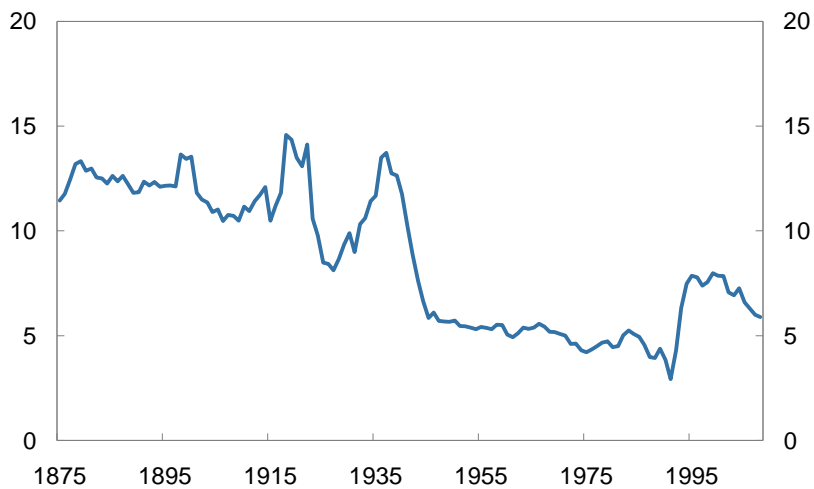
I prosent av forvaltningskapital. 15 banker og kredittforetak

Kilde: Norges Bank

Bankenes egenkapital¹⁾

Prosent av forvaltningskapital. 1875 - 2008

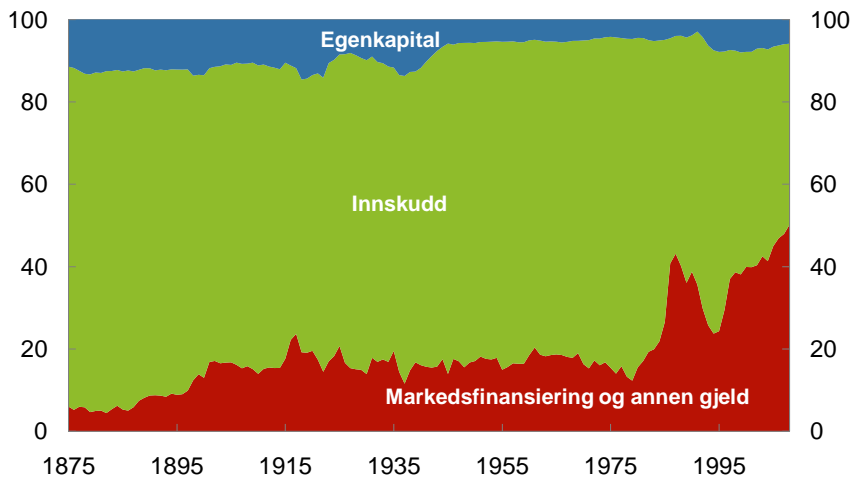

1) Inkluderer spare- og forretningsbanker

Kilder: Klovland (2007), Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Finansieringskilder til banker i Norge¹⁾

Prosent av forvaltningskapital. 1875 - 2008

1) Inkluderer spare- og forretningsbanker

Kilder: Klovland (2007), Matre (1992), Statistisk sentralbyrå og Norges Bank